

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Utgången är Skepparen Eric Lund til Høburg med Sill.

Resande äro Herr Commendeur - Capitain von Döbeln, Herr Capitaine - Lieutenanten Mils Skeps - Predikanten, Herr Inberg, och Herr Djuveln ifrån Lund. De förre bo på 3 Kemmare, de sedna hos Repslagaren Swart. Ur Sjöriket är ankommen en Sköldpadda, af förunderlig storlek i Nordiska Hon väger 86 Marker, har nyligen seglat hit, och blifwet fasttagen. Utan twifwel får hon den äratvå rätta Hennes Majestets Cabinetter.

Småfäker.

Följande lyckeliga hastverk, som blifwet widt wist tilfalle, mellan Pål och wägg, utgudet, kom jag om dagen så oförmodeligen öfwer, och hoppas, at derbörande ej lagföra mig för snatteriet.

Nå, tag mig Böddlen, jag förstår,

Hur det nu til i werlden går!

Jag tror de sista tider nalkas.

Man har tillförne waret wan,

Ut fly för bojar, som för Jan.

Nu börjar man med Marstrand skalkas.

* * * * *

Doch låt oss dricka Fångens Pål,

Af hjertat och i rågat mål:

Hans tråldom skal oss icke ängsta.

Ho unnar ej den Wannen godt,

Som har det ljufwa något sådt,

Ut hand och mund och hjerta fängsla?

Man lærer här af, at mångfalliga bojar bäras, om man smidas, på Marstrand. Annars insjagar detta namn hos Poeten mera fathåga, än kärlek. Det är, på Martialis språk, avert fonte Sororum: och prästar alraminst i wers.

N:o 12.

Götheborgska Magasinet.

den 19 Martii. 1759.

Min Herre!

Jag har med nöge läset Edra Bekoblad. Er penna finner tusende utvägar at förnöja almänheten, och det otwugna sätt, genom hwilket hon bereder sig en kaisares upmärksamhet, vittnar nog om den stickelighet, som min Herre äger, at föra sit nya ämbete. Alle som lært at tänka utan fördomar, instämna med mig. För den öfrige hopens iswer har ej mindre wänskap, än öfwerlygelse flera gånger blottstält mig: widriga, men tillika lögeliga omdömen felas intet; såsom til exempel. En i egen tanke nog förnuftig, och försökt man, swor wid all borgerlig ära, at han uti Edra Bekoblad lidet til sin heder. På tilfrågan, hwar med? Sakade han hufwudet, tog en uplyst mine, och gick ifrån mig. Ingen som ej känd mannen, skulle nekät, at han ju haft goda Pål til sit påstående.

En annan försäkrade mig, at hans skulldom wore Er lycka. Jag sökte inbilla honom, at, oaktad all egenfärel, önskade mitt Herre honom hälsan, och förtäfraster. Mit swar kom honom, at döma oss både til lika straff.

En Detta Bref är mig tilfändt af en obekant Man. Hufvudskriften ligger på mit bord, och är helt läselig. Jag har intet undansticket, utom twänne bi-ord, som wörd til mit beröm, följagteligen onödiga för det almånna.

En ung man, sedan han låset en half siba af *Er* Bekoblad, påstod med all den myndighet, som klådet en wördig ålderdom, at hwarken han wille, eller ande borde låsa dem. Hans lärdom gjorde oskyldiga leter til synd, och hans skynliga panna och genomläst utseende höllo länge på, at inbilla et helt falskap, at han hade rätt. Om den mannen hast så många grundade skäl, som lärda färör i pannan, och så hurtigt hjerta som myndig upsyn; hade han antingen öfvertygat mig, då jag wågade förswara *Er*, eller ock blifwet en saktare friare til min rygg.

En frågade mig, hwarföre min Herre fyller sin blad med lapperi, och ej med lärda saker? Jag understod mig, at fråga tillbaka, om han wore lärd? Han svarade; nej men: huru wiljen J då, sade jag, på annat sätt få tjenligt gods för er sedel? Min lycka war denna gången war hälsosama lag om gatusfrid; ty han förwandlade hy bådade mig redan et farligt krig.

En förbehödt sig, at min Herre lemnar Götteborgs smak i sin wärde. Jag försäkrade med all upriktighet, at Auctor så gjorde; ty annars, sade jag, hade han wissertligen berömt den samma. Han frammanlåg idel bannor, och jag war glad, at dessa woro de ende ste wapen, hwarmed han fant sig wid at hemsöka mig.

En underligt karl, war Götteborgske Mercurius, sade en wissh; han retar hela werlden på sig. Jag skrifveligen tiltwåla honom efter förtjenst. Nätt, sade jag; ty här til hafwen i fått privilegium. Men tro J, sade han, at jag kommer ohälad tillbaka? Jag svarade, at jag så uoga ej weste det; men förtrodd honom likwål, at Auctor aldrig kunde så lägligare tillfälle, at bruka sin Frubbsöfweil, än i det fallet.

gaf oss både det hälsosama rådet, at ej försöka sit tålmod. Jag wil ej nämna de foliga Critiquer och hotelser, som här om dagen, under et tappert rus, omåligt stormade genom halsen på en wissh man. Han talade utan gensägelse, och den friheten hade han redan förwarfwar sig. Min Herre! jag har funnet min skyldighet likmåttigt, at berättat *Er* detta. Jag gratulerar til oändeligen många, och deribland flera hederliga ömdomen; skulle jag misunna *Er* något, så wore det hedren, at tablas af sådane personer, som jag anse för. Förblifwer ic.

Sincerus.

Swar.

Jag låser i min Herres benägna Skrifwelse ej mindre des egna, än andras tankar om dessa proffstycken; jag tackar obeskriweligen för de förre, och hwad Critiquerna angår, synes mig ingen farligare, än den som warfwar mig för Friare. Min Herre torde, som en Wan, öfvertala dem, at mindre förfölja mig. Ty efter allt utseende, så de Korger allesamman, och det skrifveligen.

Utom dessa wakra påminnelser, har jag fådt et fulskrifwet Ark ifrån Torkel Smårolig och Lisa Lustig, som handlar om idel Jule-lekar, hwilka jag sparar til nästa Jul: tackar för öfrigt alle, som hedrat mit skrifwarebord, hwar och en efter sin förtjenst, hundrade Tusend- och Femtio = salt.

Lärda Nyheter.

Stockholm. I Bildiska Tryckeriet härstädes utgiffes samling af äldre och nyare rön i landthushållningen, som nämndes med tu ord N:o 2 Götteb. Mag. Auctor

Auctor gifwer sig ut för en Samlare, men ej Författare, icke en gång till Företaget, så wida större delen af, så wäl som selskaps werket, består af Anmärkingar, tagne ur Kongl. Wetenskaps Academiens Handlingar, Hårlemanska och Linnaeuska Rese-Beskrifningar, och Herr Öfwer-Directeuren Faggots wältra beren. Wår Samlare gifwer sig ej alltid den mödhet at nämna sine Auctorer; Kadan är likwäl dragelig emedan han så troget affriswer dem, at minsta omständighet ej utelemnas. Jag får, til exempel, ej komma til kändedom af blå stormhatten, innan jag kände Fältkåren Janson och Corneten Zernsten, som åkte i Jutwagn til Köping, och hafte äfwen tyrt på Wagnen. Jag mener, at man warer Herr okänd oändeligen mera tack skyldig, om han utdraget kärnan af de widbräddigare rön, då den som äskar omständeligare underwisning, kunnat såligen förwisa til Huswudboken. Början af detta Werk är redan synlig, och handlar om mångahanda. Hela arbetet skal likwäl, efter gifwen löfte från 65 til 68 sidan, uplösa 5 Deconomiska Huswud-stycken. Det första rörer läran om jord i general och des förbättring. 2) Des indelning til tjenligaste användning. 3) Ut- och Inländska Sadeswårter. 4) Ång och Beteshagar, med Fröslag, och Utspissningen af söder. 5) Fiskeri, Djursång och Skogs-plantering. Om detta framhafwes i förenämde ordning, och efter en Method, som Samlaren widtager; så behöfwes utom twiswel et widlyftigt Register: helst Auctor kastar sig på alt artigt, som efter des inbuds-lagar kan införas. Beskrifningen om loka Källa, samt Herr Auctorens Linnaei farliga mistroende til Slagrutan, hade wäl utom detta förbehåll, aldrig insmuget sig i desse Handlingar.

Handlingar. Man önskar, at finna framdeles flera Historier om anstälta Försök wid Åkerbruket, med orsakerna, hwarföre de mishäcksats. Aldrig lærer opartistare om döme fallas om en Bok, som gifwets ut här i Rifet. Paris. Här utkom år 1757 en Bok i 8:ve, kallad *Vues d'un Citoyen*, och rörer de mål, til hwilka en god medborgare sigtar; med underskrift: *Homo sum, humani nihil a me alienum puto*. Denne sedige tanken är tagen ur Terentius, och passar ej illa. Somlige öfwersätta orden så: jag är Människja, och frukänner mig från inga människliga fel. Lösningen är ej mindre stridande med Terentii, är wår Författares mening: helre låter denna förklaring höra sig: jag är Människja, och tror, at alt hwad människja heter, angår mig. Auctors affigt är, at lära människjan sin styrka; och wisa, huru Försynen, som ämnat öf til samhälle, satt tjenliga hjelpredor i bredd med alla trängande swårigheter. Brist af omtänke gör, at wi ej se våra utwägar. Wi sträfwe efter mål, som föra oss ifrån det rätta; det är timmeligt och ewigt wäl. Wi söke at rikta oss; men arbete icke det minsta på det angelägnare, som är at barga oss. Man fagnar sig öfwer et krig, som gör våra gränser aflägsnare; men tänker ej på medel, at öka antalet af nyttige medborgare: man glömmmer, at folket är en Stats styrka. Genom egna fel äro wi olyckelige. Enstöringar och förnämt inhysses folk dragas med et uselt lif. Låt dem se sine lifar; hwad galler, at deras enskilda wäl ökes, efter allas förenta styrka. Twänne ris gifwas, af hwilka människligheten får dryga slängar: de kallas Sjuk- och Fatigdom. Det förre är af naturen så tilpassat efter wår wägg, at det kan omögeligen undgås: häremot södras

ploster. Det andra är mera främmande, och en frukt af vår försummelse. Det fodrar warfjam upmärksamhet. Hjelp emot dessa plågor, och botemedel, äro innet til hela Boken, som håller 2 band.

Widare Fortsättning om Götheborgska och Bohuslänska Sille-fångsten.

Götheborg hyser så många förmögne Handlare och Patriotiske Medborgare, at man stäligen lofwade Fiskerierne större tillväxt af deras åtgård, helst en närmare tillsyn, och fördelagtigare läge, gynnade sådant upfåt. Anläggningen drogs ej heller ut på långbänken utan företogs helt alfwarligen, redan år 1752, med en stundat sammanskott af 100000 Dal. Rp:mt: hwar efter 2:ne Fiske-Hufvare, Geddan och Abboren, äro derpå införskaffades från Holland, alle bägge så inredade, at de tjente måsterligen både til Sill- och Cabeljou-Fisket under Hitland. Ehuru sent uppå tiden de anlände, sändes doch Geddan ut samma år, likasom prof, til förenämde Sille-plats. Men antingen hwarne flyttat hufwud-quarteret, eller fienden sparat sig de sig och de förre, blef utredningen denna gången förlorad, och fångsten aldeles ingen. Året derpå gingo bägge Fiske-Fartygen ut. Det mindre, eller Abboren, fångade år 1754 ej öfwer 18½ Tunnor Cabeljou; det större 26 Tunnor Sill, och 1 Tunna Sif; och följande året 65½ Tunnor Cabeljou, jämte 10½ Tunnor Sill. Interessenterne funno härpå, at fångsten ingalunda svarade mot kostnaden, och at Strandfisket kunde fördelagtigare skötas och idkas serfält, än uti Bolag: hwar förre detta sednare dog uti waggan, och blef wid slutet af

af år 1755 uphåfvet. Fartygen, med Fiske-redskapen, och flera inrättningar, såldes år 1756.

Med lika lycka och waragtighet hafwa deltagare så i CarlsCrona, som CarlsHamn, utfiskat sina Fartyg til Nordfjön, at idka Sill-fisket. Fångsten har alltid warit ringa, och aldeles icke upgådt emot kostnaden: men ännu magrare hade hemförflen blifwet, om icke Götheborgske Skärgården någorlunda stoppat bristen i Tunnetalet. Af så många försök, hwilka, samlingen at säga, slaget olyckeligen ut, stadfästes den gamla satsen, at man gerna förlorar på förslag. Innan öfwerfödd på Sjöfolk upkommer i Sverige, och Förslag-gare kunna stäligen pruta med Fiskare, och betinga sig de Holländska förmåner, låter ingen upmuntran wara tillräckelig efter denne dag, at låcka fram warfrodde deltagare. Wår säkerhet för framtiden, och billig erkänsla af de större Sill-handlare, åstär likwäl adelns sinta steg. Den som afhyrat med fördel hela 6000 Tunnor, borde af kärlek för sit Fosterland, anslå Praemierna til det Almännas tjenst, och wåga sig på djupet, för at upbringa til sin högd et waragtigare Fiske. Jag wet wäl, hwad häremot inwändes; men wil icke löpa in i stridigheter.

Sista gången rörde jag korteligen wid de upmuntringar, som uphulpet Sille-fångsten. Immet förtjenar en omständeligare beskrifning. Et nädigt Bref af den 8 Sept. 1752, och et dylikt af den 4 Octob. 1756, anslår en Tunna guld, hemtad ur Manufactur-fonden, til årliga praemier för Sill-Handlare. Desutan anwändas til samma hellsosama behof alla de afgifter, som

som införskrifna Fiskevaror draga in i Sulkammaren. Dessa praemier utbetalas, af Kongl. Commerce-Collegio på förbemälda sättet, nämligen 40 Dal. för hvar låst af Sille-bynsen, änsfont han ej fångat så mycket Sil, och 30 Dal. för låsten af Cabelsou, tagen i Sjöen. Dessa penningar lemnas til Redarne, så må da Fisket blifwet å den tid idkat, som wederbör, så Fångsten med Portugis-Salt insaltad i sådana Fångster och på sätt, som 1754 års Fiskeri-Reglemente föreskrifver. Hwad Grandfisket angår, så saltas en Tunna Korff, hentad i Skären, med 4 Dal. af Almånsstocken, Makril och Sil med 2 Daler, och Silken med 3 Daler, före år 1757, sedermera med 1 allena. Sjätte Fiskeflag bör desutan i Bok- och Et-Tunnor packas: ty den som kommer fram med Gran- och Rukåvil, Fadeliga Wissthus för insaltade Wänner, ingen tack, och ännu mindre belöning at wänta. Praemierna för utförda Fiskevaror äro i Kongl. Majestät Nådiga Bref til Des och Rikens Commerce-Collegium, af den 9. Novemb. 1757, utstakade, och i följande Nummern omtalade. Det allena får jag tillägga, utförslen af 1 Tunna Tran lönes med 4 Daler, och hwar wensa 1 Lisp. Hwal-fisken: Dessa för Sjöfångsten och en båtande Riks-Handel nödiga upmuntringar måga ej studsas; men hwad för Nordsjö och Strömfisket bestås, kommer för Fondens otillwäntelighet och an på Tiden: hwarföre jag med blandat nöje och misnöge hörer, at Praemierna endast hunnet för åren 1752, 53, 54 och 55 at utbetalas.

Slutet följer härnäst.

Hwad Nytt i Staden?

den 19 Martii 1759.

Rundgörelser.

Hos Herr Joh. Fridr. Sponseker finnes öfwermåttan god Hafre til köps, af Ungelsk art, eller strid och krichwit, förskrifwen ifrån Blomsholm, och ganska tjenlig til Utsåde. När 8 til 10 last inbargas af Tunnelandet, kan Tunnan i sådan affigt inlösas med 10 Dal. Samt. Af Herr Baron Brauner har jag lärt, at Swarthafren är mindre ömtålig; at han trifs allestädes, men bäst i god jord; at han bör blandas med hälften eller $\frac{1}{2}$ Korn; at han mognar strax efter Kornet; at för mycket mogen rinner han; at han bör tröskas först, ic. ic.

Uti Zorstanda Soken, och gården Buur på Hisingen, kunna 20 stackar godt Unga-hö fås emot betalning. Hwarcken är jag, eller någon annan så lyckelig, at så weta priset, än mindre huru många Lispund en stack håller, innan Waktmästaren Daniel Stark på Elfsborg uplyser oss i den puncten.

De som äga några fordringar i afledne Assistenten Höwets sterbhus, behagade sina räkningar, innom en månad, hos Handelsmannen Swen Schale ingiswa.

Små Kyrko-Tidningar.

Wid Kongliga Gymnasium härstädes utdeltes de wänliga Stipendier, förleden lördag. De som ägde den lyckan, at wara infödde Bohuslänningar, singo från